

Фанатизм — складне культурне поняття, дотичне до багатьох сфер наукових досліджень. Міждисциплінарний підхід найкраще дозволяє виокремити необхідні сфери, на яких ґрунтуються фундаментальні дослідження витоку та розвитку феномену. Соціологічні, історичні та психоаналітичні категорії дозволяють прослідкувати та сформуванати цілісний образ феномену в межах культурних перетворень сучасного суспільства.

Методи термінологічного, семіотичного, компаративістського, субкультурного, аксіологічного та герменевтичного аналізу дозволяють виділити та вивчити домінуючі елементи фанатської культури, які створюють унікальну модель системи ціннісних орієнтирів.

Праці видатних дослідників культури Й. Хейзінга, Х. Ортеги-і-Гассета, Е. Тоффлера та М. Бердяєва дозволяють проаналізувати концепції та виокремити особливі риси фанатизму й ретранслювати їх на сучасну культурну традицію явища.

Представлена методологічна база створює цілісний образ для аналітичної та інтерпретаційної моделі сучасної фанатської культури. Методологічне дослідження є фундаментальною основою для сприйняття феномену в соціокультурному просторі.

I. O. Maщenko

СПОРТИВНО-ХУДОЖНІ ВИДОВИЩА ЯК ЗАСІБ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

I. O. Mashchenko

SPORTS AND ARTISTIC PERFORMANCES AS A MEANS OF MASS COMMUNICATION

Спортивно-художні видовища як один із найскладніших жанрів видовищного мистецтва є однією з провідних складових структури якісного життя суспільства та його культури. Вони передбачають специфічну форму діяльності та самодіяльності людей. Це здоровий спосіб життя, особливо молоді.

Залучення до спортивно-художніх видовищ значної кількості людей має потужне виховне, популяризаційне та освітнє спрямування, оскільки постановочна діяльність (візуальна оправа дійства) орієнтована на розвиток не лише окремого громадянина, а й на поліпшення соціально-економічного стану країни.

Сучасний спорт — це масовий соціальний рух, на який людина витрачає більшість свого вільного часу, соціокультурний важіль розширення комунікативності кордонів та розкриття креативного потенціалу особистості. Спортивно-художнє дійство — це комплекс спортивних заходів та видовищних форм різних жанрів; багатофункціональне явище, яке відображає епоху, життя суспільства та його культуру.

В Україні розвиток масових спортивно-художніх дійств як жанр видовищного мистецтва наприкінці ХХ ст. був пов'язаний з розвитком спорту, міжнародних спортивних зв'язків, а також художньо-образним рішенням й утіленням самого дійства.

З метою унаочнення означеної позиції необхідно розглянути такі приклади: «Золоті ворота тисячоліть», церемонії Відкриття та Закриття «Євро-2012», 75-річчя донецького футбольного клубу «Шахтар».

Проект шоу-парку «Золоті ворота тисячоліть» (Київ, 1999 р.) став одним із перших в Україні містеріальних шоу-дійств національної культури, пошуком нового культурного простору, який би посилював зацікавленість як зі сторони вітчизняних, так і зарубіжних прихильників масового мистецтва.

«Золоті ворота тисячоліть» (назва походить від символіки й метафори київських Золотих воріт) є особливим знаком, який укорінений у семантичному полі національної культури, що реалізували 500 артистів, каскадерів, учасників ансамблів, масових сцен та кінного театру.

Завдяки художньому втіленню спортивно-художнього видовища режисером В. Вовкуном і художниками Н. Клісенко та Є. Желая глядачі могли бачити на березі Дніпра копію київських Золотих воріт, надбрамну церкву Благовіщення, башти, дерев'яні галереї, кінну доріжку, космічну тарілку, велетенського Змія, який поїдає Час, писанки Історії та понад тисячу історичних костюмів, зброї й реквізиту. В. Вовкун зазначив: у всіх постановочних епізодах були задіяні спортсмени, а саме дійство можна вважати синтезом спорту та мистецтва, що відображає велику художню картину дійсності.

Окремо необхідно відзначити проведення церемонії відкриття та закриття «Євро-2012» (Київ, Варшава 2012 р.). Спортивно-художнє видовище поєднало спорт і культуру, акцентуючи на місцевих традиціях та інноваційних технологіях. Церемонія відкриття започаткувала історичну подію — перший чемпіонат континенту з футболу, який пройшов на території центральної та східної Європи.

Для церемонії відкриття були задіяні понад 800 волонтерів з 63 країн, виникнення в повітрі великого помаранчево-коричневого дзвона як сповіщення про початок святкування; розміщення учасників на стадіоні у формі м'яча з написом «Євро-2012», поява двох хлопчиків (символів кожної країни) та потискання ними рук на знак співдружності.

Церемонія закриття мала на меті відобразити національний колорит 16 країн-учасниць і загально визнані цінності УЄФА: єдність, суперництво та пристрась. 600 волонтерів під музичний супровід утворили на стадіоні з великим серцем футболіста, котрий б'є по м'ячу, та величезний Кубок «Євро-2012» — символ переможної гри.

Ще одним яскравим прикладом можна вважати спортивно-художнє видовище, присвячене святкуванню 75-річчя донецького футбольного клубу «Шахтар».

Гранд-шоу на стадіоні пройшло під знаком спадкоємності часів: минулого, теперішнього та майбутнього «Шахтаря». На полі відтворено грандіозний терикон — символ перших трибун, на яких уболівальники дивилися футбольні змагання: від архівних кадрів з витоками створення команди до сьогодення. Одночасно 100 уболівальників розмістили

на стадіоні копії трофеїв, здобутих командою, а в центрі майданчика з'явилася проекція клавіатури, на якій Кріт-талісман виконав інструментальний вступ до відомої пісні про шахтарський край «Спят курганы темные». Потім 700 уболівальників утворили на сцені квітковий сад з числом 75 — символом святкування, а з трибун опустився величезний прапор «Шахтаря».

Можна дійти висновку, що спортивно-художні видовища базуються: а) на діях людей, котрі (залежно від задуму режисера-постановника) перетворюються на учасників або глядачів самого дійства; б) на імпровізаційній творчій грі, у якій задовольняються психологічні потреби.

Таким чином, спортивно-художні видовища здійснюють популяризаційний, освітній, виховний вплив на суспільство; вони можуть сприяти формуванню потреб у заняттях фізичними вправами, розширенні та поглибленні соціокультурних процесів.

Я. А. Жукова

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ FASHION SHOW У ПОСТАНОВОЧНИЙ КОНТЕКСТ СЬОГОДЕННЯ

Ya. A. Zhukova

THE FEATURES OF FASHION-SHOW INTEGRATION IN THE PRESENT DAY PRODUCTION CONTEXT

Fashion show тривалий час недооцінювали в наукових дослідженнях, оскільки вважали другорядним явищем, яке більшою мірою було складовою комерції, ніж мистецтва й науки. Але нині світогляд людини стає дедалі космополітичнішим та мультикультурним: процеси глобалізації світу, розробка новітніх технологій та штучного інтелекту, інтеграція культур і жанрів мистецтва, виникнення поняття «людина світу» зумовили необхідність розглянути процес створення fashion show із цих позицій та відвести їм належне місце в розвитковій суспільства.

Механізм дії модних показів переважно передбачає створення, передачу та прийом певної інформації, яка циркулює між людьми, тобто міжособистісної комунікації. Це один із способів оформлення й закріплення нової інформації, яка потрапляє в суспільне користування в процесі соціального розвитку.

Звичайно, світ модних показів фіксує її динаміку та зміни, інновації, але тією самою мірою відображає впорядкованість, лад, систему мір і цінностей людини. Його науковий розгляд є актуальною потребою часу.

Основна художня задача fashion show — розкрити тему колекції, комерційна — залучити найбільшу кількість покупців.

Розгляд режисерсько-постановочних особливостей fashion show свідчить: художньо виправдане використання виразних засобів суттєво збагачує й урізноманітнює процес постановки, дозволяючи режисерові найцікавіше представити колекцію, повернути до неї якомога більше уваги засобів масової інформації, модних критиків, конкурентів та прихильників торгівельної марки.